

Siviller Uluslararası İnsancıl Hukuk'un Koruması Altında

Geçtiğimiz 60 yıl boyunca savaşların asıl mağduru siviller oldu. Bu nedenle Uluslararası İnsancıl Hukuk'un (IHL) temel taşı silahlı çatışmalar esnasında sivillerin korunmasıdır. Bu koruma, kamu ve özel mülkleri de kapsar. IHL ayrıca, kadınlar, çocuklar ve yerlerinden edilmiş kişiler gibi özellikle savunmasız durumda bulunan sivil grupları belirlemiş ve koruma altına almıştır.

II. Dünya Savaşı sırasında ve o zamandan beri yaşananların çoğunda, silahlı çatışmanın başlıca kurbanları siviller olmuştur. Siviller savaşlarda her zaman acı çektiler, ancak kitlesel imha, ayırım gözetmeyen saldırılar, sürgünler, rehin alınma, yağma ve gözaltı gibi II. Dünya Savaşı sırasında yaşanan acımasızlıklar sivillerin çok zarar görmesine yol açtı. Yaşanan acılara uluslararası toplumun cevabı ise 1949'da kabul edilen Dördüncü Cenevre Sözleşmesi oldu.

1949'dan önce Cenevre Sözleşmeleri yaralı, hasta, kazazede ve düşman tarafın eline düşen savaşanları koruma altına almıştı. "Siviller Konvansiyonu" savaşın değişen doğasını kabul etti ve silahlı kuvvetlere veya silahlı gruplara dahil olmayan herkes için yasal koruma sağladı. Bu koruma aynı zamanda sivil mülkiyetin korunmasını içeriyordu. Bu tür koruma daha sonra 1977'de Cenevre Sözleşmesine Ek Protokollerin kabul edilmesiyle birlikte daha da güçlendirildi.

IHL, düşman kuvvetlerinin kontrolü altındaki siviller için aleyhlerine olacak herhangi bir ayırım gözetmeden ve her koşulda insanca muameleyi şart koşar. Cinayet ve işkence de dahil olmak üzere her türlü şiddete ve aşağılayıcı muameleye karşı korunmaları gerekir. Siviller, kovuşturma durumunda, tüm temel adli teminatların sağlandığı adil yargılanma hakkına sahiptirler.

Sivillere sağlanan yasal koruma, onlara yardım etmeye çalışanlar, özellikle sağlık hizmeti verenler ve gıda, giyim ve tıbbi malzeme gibi temel unsurları sağlayan insani veya yardım kuruluşlarına kadar uzanan bir yelpazeyi kapsamaktadır. Savaşan tarafların bu tür kuruluşların mağdurlara erişimine izin vermesi gerekmektedir. Dördüncü Cenevre Konvansiyonu ve I. Ek Protokolü, savaşan tarafların özellikle Uluslararası Kıyılhaç Komitesi'nin (ICRC) çalışmasını kolaylaştırmalarını talep etmektedir.

IHL ayırım gözetmeden bütün sivilleri korurken, bazı mağdur gruplar yasal koruma konusunda bahsi geçmek üzere özellikle belirlenmiştir. Kadınlar ve çocuklar, yaşlılar ve hastalar silahlı çatışmalar sırasında oldukça savunmasız durumdadır. Silahlı çatışmalar yüzünden evlerinden kaçan, ülke içinde yerlerinden olmuş veya mülteci olmuş kişiler de aynı durumdadır. IHL, yıldırma, şiddet veya aç bırakmaya baş vurarak, yer değiştirmeye zorlamayı yasaklar.

Aile üyeleri genellikle silahlı çatışmalar sırasında ayrı düşer. Devletler, bunu önlemek için gerekli tüm adımları atmalı, bilgi sağlayarak ve izleme faaliyetlerini kolaylaştırarak aile bağlarını yeniden kurulması için harekete geçmelidir.

Cenevre Sözleşmeleri ve Ek Protokoller sivillere kapsamlı koruma sağlamaktadır. Son 50 yılın sorunu yasal korumanın uygulamaya geçirilmesi olmuştur. Ne devletler ne de devlet niteliği taşımayan silahlı gruplar yükümlülüklerine yeterince saygı duymamışlardır.

Siviller neredeyse her silahlı çatışmada aşırı ölçüde mağdur olmuş ve acı çekmeyi sürdürmüştür.

Bazı silahlı çatışmalarda siviller, Cenevre Sözleşmelerinin temelleri ve insana saygı göz ardı edilerek, özellikle hedef alınmakta ve korkunç zulümlere maruz bırakılmaktadır. Bu nedenle, ICRC devletlerin IHL'in ilkelerine, özellikle de sivillerin korunmasına, saygı duymaları ve saygı duyulmasını sağlamaları için çalışmaya devam etmektedir.